

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR. 87
Din 27.01.2016

Dosar nr: 688/2015

Petiția nr: 7480/24.11.2015

Petent: MCA România, prin

Reclamat:

Obiect: posibile afirmații antisemite

I. Numele și domiciliul părților

I.1. Numele și sediul petentului

I.1.1. MCA România – The Center for Monitoring and Combating Antisemitism in Romania, cu adresa de corespondență la mca.romania@gmail.com

I.2. Numele și sediul reclamatului

I.2.1., cu domiciliul procedural la Camera Deputaților – Parlamentul României

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Sesizarea vizează afirmațiile reclamatului: "Eu înțeleg că finanțele mondiale sunt conduse de anumiți perciunați, dar vreau să știu care e avantajul meu ca țară".

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților, în data de 07.12.2015. La termen s-a prezentat reclamatul.

3.2. Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

4.1. Sesizarea petentului vizează afirmațiile făcute în data de 7 decembrie 2014 în cotidianul Evenimentul zilei: "Eu înțeleg că finanțele mondiale sunt conduse de anumiți perciunați, dar vreau să știu care e avantajul meu ca țară".

Astfel, petentul consideră că reclamatul a folosit expresia "perciunați" în sensul antisemit, întrucât se cunoaște faptul că este o expresie utilizată de antisemiți când se referă la evrei.

Sușinerile reclamatului

4.2.1. Reclamatul, prezent la audieri, susține că această plângere a fost făcută în mod forțat și s-a speculat forma în care acesta s-a exprimat.

Astfel, reclamatul arată că fiind prezent într-o emisiune TV, în care se discuta despre finanțe și bănci, a spus că nu-l deranjează că „finanțele sunt conduse de perciunați”

De asemenea, reclamatul a mai susținut faptul că este parțial minoritar, și nu ar face niciodată declarații antisemite, în special că în casa parintească veneau foarte mulți evrei.

Reclamatul arată că nu poate fi vorba despre antisemitism, atâta timp cât afirmația a fost făcută într-o formă pamfletică.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director reține afirmațiile ”Eu înțeleg că finanțele mondiale sunt conduse de anumiți perciunați, dar vreau să știu care e avantajul meu ca țară”.

5.2. În drept, Colegiul trebuie să analizeze declarațiile reclamatului din perspectiva echilibrului dintre principiul libertății de exprimare și dreptul la respectarea demnității umane și a nediscriminării (art. 2 alin. (1), art. 15 și art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

5.3. Astfel, potrivit art. 15 al O.G. nr. 137/2000R și actualizată: *„constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, **orice comportament manifestat în public**, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestui a la o rasă, naționalitate, etnie, religie, infectare HIV, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.*

5.4. În raport cu protecția demnității umane și dreptul la nediscriminare, art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 dispune că *„Prevederile prezentei ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.*

5.5. Totuși, libertatea de exprimare nu este un drept absolut, limitele sale fiind stabilite în art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, după cum urmează: *“orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare”,* precizându-se în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: *“exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”*

5.6. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite condiții: să fie previzibilă și accesibilă), **să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

5.7. Pe de altă parte, în contextul **dreptului de a nu fi supus discriminării** și sub acest din urmă aspect, corelativ unui tratament injust, ostil, umilitor sau degradant, trebuie reținut elementul de apreciere al criteriului de la care, un comportament reprobabil care ar fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru

Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Acest element de apreciere este unul variabil, în funcție de circumstanțele cauzei și de efectele aplicării lui, în raport cu sexul, vârsta, starea de sănătate a victimei și alte asemenea elemente referitoare la situația victimei.

5.8. După cum a spus fosta Comisie, expresia „tratamente degradante” are în vedere atingeri grave ale demnității umane, astfel că o măsură care este de natură să coboare statutul social al unei persoane, situația sau reputația ei, poate fi considerată a constitui un asemenea tratament, dacă ea atinge „un anumit grad de gravitate”. (Comisia Europeană pentru Drepturile Omului, 14 decembrie 1973, *Asiatiques d’Afrique Orientale c. Royaume-Uni*, DR nr.78-B, p.55; a se vedea, printre altele, Irlanda împotriva Regatului Unit al Marii Britanii, Decizia din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, pag. 65, paragraful 162).

5.9. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **tratamentul a fost calificat ca fiind "degradant" dacă a cauzat victimelor sentimente de teamă, de neliniște și de inferioritate, de natură a le umili și a le injosi** (a se vedea, în acest sens, Kudla împotriva Poloniei [MC], Cererea nr. 30.210/96, paragraful 92, ECHR 2000-XI).

5.10. Raportat la speță, Colegiul director reține următoarele : reclamatul, prezent într-o emisiune Tv, în care se discuta despre bănci și finanțe, a relatat faptul că “finanțele mondiale sunt conduse de perciunați”.

Având în vedere prevederile de mai sus, precum și reacțiile apărute în media, în urma acestei declarații, Colegiul director constată incidența prevederilor art. 2 alin. 1 și 15 din Og nr. 137/2000, republicată.

Colegiul director reține faptul că expresia “perciunații” reprezintă, într-adevăr, o atitudine ostilă față de evrei și este folosită în contextul antisemit. Chiar dacă reclamatul nu a dorit să aducă atingere demnității evreilor din România, acest lucru s-a întâmplat.

Nu în ultimul rând, Colegiul director are în vedere calitatea de persoană publică a reclamatului, respectiv om de cultură, om politic și consideră că ar trebui să manifeste mai multă prudență în exprimare, în acest fel evitând să aducă atingere unei categorii de persoane ori să lase impresia că are un comportament antisemit, rasist ori etnicist.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu 5 voturi pentru și 2 împotriva,

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (cu unanimitatea de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
2. Sancționarea reclamatului cu avertisment, potrivit art. 5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare (cu 5 voturi pentru și unul împotriva ale membrilor prezenți la ședință);
3. Consiliul recomandă părții reclamate să manifeste mai multă prudență atunci când își exprimă punctul de vedere cu privire la anumite situații și, în felul acesta, să evite să aducă atingere demnității umane, indiferent de categoria vizată.
4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

Data redactării: 18.12.2013

Redactat și motivat de Asztalos Csaba Ferenc

Angelica Paraschiv Gergely

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, în fața instanței de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Opinie separată exprimată de Ilie Dincă, Cristian Jura, Lazăr Maria, Luminița Gheorghiu:

Sesizarea petentului vizează afirmațiile făcute în data de 7 decembrie 2014 în cotidianul Evenimentul zilei: "Eu înțeleg că finanțele mondiale sunt conduse de anumiți perciunați, dar vreau să știu care e avantajul meu ca țară".

Astfel, petentul consideră că reclamatul a folosit expresia "perciunații" în sensul antisemit, întrucât se cunoaște faptul că este o expresie utilizată de antisemiți când se referă la evrei.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

Protecția demnității unei persoane aparținând unei minorități naționale, grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența acestora la o etnie – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Suntem în prezența unui comportament manifestat în public, un interviu la un post de televiziune cu acoperire națională și internațională.

Din interpretarea textului interviului nu reiese că partea reclamată se referea în special la evrei, mai ales că trebuie să ținem cont de faptul că reclamatul, așa cum a susținut și acesta în timpul audierii, este parțial minoritar, și nu ar face niciodată declarații antisemite, în special că în casa parintească veneau foarte mulți evrei.

Reclamatul arată că nu poate fi vorba despre antisemitism, atâta timp cât afirmația a fost făcută într-o formă pamfletică.

Aceste aspecte însă nu conduc la concluzia existenței un comportament care a avut ca scop sau vizează crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa minorității evreiești.

Constatăm că **nu există niciun element de incitare** împotriva cetățenilor români aparținând minorității evreiești, nu suntem în prezența unui “pericol evident și prezent” (clear and present danger), existând posibilitatea de reacție publică la adresa declarațiilor părții reclamate.

Pentru considerentele de mai sus, consider că faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, și se încadrează în limitele libertății de exprimare.

Opinie concurentă la sancțiune exprimată de Haller István:

5.11. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a stabilit foarte clar că exercițiul libertății de exprimare comportă îndatoriri și responsabilități, astfel în mod legitim există obligații pentru a evita pe cât posibil expresii care ofensează în mod inutil alții și încalcă drepturile altora, care totodată nu contribuie sub nicio formă la dezbateri publice ce ar duce la progresul societății. Afirmațiile care sunt de natură să creeze sentimente de ură împotriva unor persoane sau comunități nu sunt protejate de dreptul la liberă exprimare.

5.12. A lega o caracteristică fizică considerată a fi conexasă la o apartenență etnică (perciuni/evrei, a se vedea în acest sens: „*Cîufurî de păr pe care Jidaniî habotnicî le poartă la urechî lîngă tîmple*”, Scriban, 1939) de un alt stereotip negativ (evrei/cotrolul financiar al lumii) cu siguranță ofensează în mod inutil persoanele aparținând comunității evreiești, nu duce în niciun fel la dezbateri publice ce ar duce la progresul societății, creează sentimente de ură.

5.13. Având în vedere gravitatea faptei, cât și prevederile art. 26 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, fapta putea fi sancționată contravențional. Mai ales că, în conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, discriminarea etnică (rasială) este cea mai gravă formă de discriminare. Totodată reclamatul este și lider de opinie. Colegiul director a recomandat în mod repetat clasei politice, în special parlamentarilor, să evite discursul public discriminatoriu. Mesajul însă nu a fost recepționat de către reclamat. Personal am acceptat sancționarea faptei doar cu avertisment pentru că altfel soluția nu putea fi adoptată conform prevederilor legale. Sper însă că această sancțiune să-și îndeplinească rolul educativ față de reclamat, care să înțeleagă gravitatea afirmațiilor, și astfel va evita în viitor un limbaj suburban, antisemit. Inclusiv Horthy Miklós afirma că are prieteni evrei, totuși nimeni nu pune la îndoială faptul că a fost antisemit. Dacă reclamatul dorește să dovedească faptul că afirmația lui a fost doar o greșeală, poate îndrepta situația doar prin acțiunile sale viitoare și nu prin simple susțineri lipsite de conținut.

Verificat SCSRP